

ТРИБИНА БИБЛИОТЕКЕ САНУ

ГОДИНА IX

БРОЈ 9

SERBIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS

THE SASA LIBRARY FORUM

YEAR IX
VOLUME 9

Accepted on December 25th 2020, at the 8th meeting of the SASA
Department of Language and Literature

Editor-in-chief
academician
MIRO VUKSANOVIĆ

BELGRADE
2021

ISSN 2335-0121

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ

ТРИБИНА БИБЛИОТЕКЕ САНУ

ГОДИНА IX

БРОЈ 9

Примљено на 8. скупу Одељења језика и књижевности
од 25. децембра 2020. године

Уредник
академик
МИРО ВУКСАНОВИЋ

БЕОГРАД
2021

© Српска академија наука и уметности, 2021

Трибина Библиотеке САНУ основана је да приказује јавности нове књиге чланова САНУ, нова издања САНУ и њених института, из свих области наука и уметности. Први уредник Трибине био је академик Никша Стипчевић, управник Библиотеке САНУ од 1991. до 2011. године. Од октобра 2011. године уредник Трибине је академик Миро Вуксановић, управник Библиотеке САНУ.

Годишњак Трибина Библиотеке САНУ покренут је 2013. године. У првом броју донет је целовит преглед приказаних књига у Салону САНУ од 1991. до јуна 2011. године, а потом, у хронолошком низу, текстови казани на Трибини од новембра 2011. до краја 2012. године. У другом броју штампани су текстови са Трибине из 2013. године. У трећем броју објављени су текстови са Трибине из 2014. године. У четвртом броју су текстови са Трибине из 2015. године. У петом броју су текстови са Трибине из 2016. године. У шестом броју су текстови са Трибине из 2017. године. У седмом броју су текстови са Трибине из 2018. године. У осмом броју су текстови са Трибине из 2019. године. У деветом броју су текстови са Трибине из 2020. године.

Прилози се објављују без измена. Дати су наслови где их није било на саопштењима.

ТРИБИНА БИБЛИОТЕКЕ САНУ
28. I 2020 – 3. XI 2020.

Уредник
академик Миро Вуксановић

Стручне сараднице
Биљана Јоцић
Стасја Церовић

САДРЖАЈ

<i>Изабрane њесме : (1953–2017) / Љубомир Симовић</i>	9
<i>Свејџомир Арсић Басара / [ауџџори џексџџова Олја Јеврић, Никола Мирков, Зоран Маркуш ... и др.]</i>	31
<i>Свејџомир Арсић Басара : рагови 1998–2018 / [ауџџори џексџџова Никола Кусовац, Олја Јеврић, Никола Мирков ... и др.]</i>	31
<i>Зборник са научној скуџа џоводом џедесетџ година од смрџи академика Милуџина Радовановића / уредници Радомила Пејџановић, Драџослав Маринковић</i>	41
<i>Криџичка лисџа врџа васкуларне флоре Србије. 1, Lycopodiopsida, Polypodiopsida, Gnetopsida, Pinopsida и Liliopsida / [Марјан Никеџић, Гордана Томовић] ; уредник Владимир Сџевановић</i>	41
<i>До фисџје, о фисџји и о уранијуму / Шџејан С. Миљанић, Јелена Раџић-Перић, Миљенко Перић ; уредник Владимир Сџевановић</i>	41
<i>Периодизација нове срџске књижевносџи : џоводом 150. џодиниџице рођења Павла Поџовића (16. IV 1868 – 4. VI 1939) / уредник Злаџа Бојовић</i>	63
<i>Јужнословенски филолоџ. Књ. 75, св. 1 / џавни уредник Рајна Драџићевић</i>	63

<i>Српски дијалектолошки зборник. Књ. 65/2, Речник говора Лужнице / Љубисав Ћирић ; главни уредник Слободан Ремешић</i>	<i>63</i>
<i>Краљевство и архиепископија у српским и поморским земљама Немањина : шемањски зборник у часи 800 година пролашења краљевства и аутокефалне архиепископије свих српских и поморских земаља / уредници Љубомир Максимовић, Срђан Пиривајирић</i>	<i>79</i>
<i>Државни поредак : суверенитет у времену глобализације : зборник / уредник Александар Косић</i>	<i>95</i>
<i>Зборник радова Византолошког института. Књ. 55 и 56 / уредници Љубомир Максимовић, Бојана Крсмановић</i>	<i>107</i>
<i>„Е, е, шта је то?“ : евниси у војном врху византијског царства : (780–1025) / Бојана Крсмановић</i>	<i>107</i>
<i>Владимир Д. Ласкарев – животи и дело : поводом 150 година од рођења / уредници Видојко Јовић, Мери Ганић</i>	<i>121</i>
<i>Стеван Бошковић – животи и дело : поводом 150 година од рођења / уредници Видојко Јовић, Саша Бакрач</i>	<i>121</i>
<i>Геохазард у Србији у 21. веку : знање је најбољи бегем против ситихије / уредник Владица Цвеиковић</i>	<i>121</i>
<i>Одабрана поглавља из урологије / главни уредник Јован Б. Хаџи-Ђокић ; коуредници Миодраг Ж. Аћимовић, Драгослав Т. Башић</i>	<i>131</i>
<i>Стефан Немања – претходници Симеон Мироточиви : зборник радова у два тома / уредник Милан Радујко</i>	<i>141</i>
<i>Именик аутора, уредника и говорника</i>	<i>155</i>

Светомир Арсић Басара / [аутори текстова Олга Јеврић, Никола Мирков, Зоран Маркуш ... и др.]. – Београд : Образовни центар Басара, 2018

Светомир Арсић Басара : радови 1998–2018 / [аутори текстова Никола Кусовац, Олга Јеврић, Никола Мирков ... и др.]. – Београд : САНУ, 2019

Говорили: академик Светомир Арсић Басара
господин Никола Кусовац
господин Никола Мирков

У Београду, уторак 4. фебруар 2020. у 13 часова

БАСАРИНИ „СИЛНИ ОКЛОПНИЦИ“

И овог пута, на почетку 163. Трибине на којој приказујемо две књиге, са задовољством поздрављам часнике, чланове и госте САНУ, а као увод, као најаву за данашњи састанак, желим да кажем три напомене, о тројници наших саговорника, о академику Светомиру Арсићу Басари и пријатељима његове уметности – Николи Кусовцу и Николи Миркову.

У разним приликама, док сам гледао вајарске фигуре академика Басаре, једнако и без разлике да ли се то дешавало на изложбама или на фотографијама, сваки пут, као слика и жив догађај, на ум су ми падали стихови Милана Ракића из песме „На Газиместану“:

*Силни оклопници, без мане и стїраха,
Хладни ко ваш оклој и њоїгледа мрка...*

Мислим да мало ко не зна ову песму у целини, а мени се чини да Басарини вајарски ликови стижу управо из њених строфа.

Никола Кусовац је од оних ретких историчара уметности који нису за-
гледани само у једно доба, у један стил и понеког човека, који својом речито-
шћу с лакоћом прелази из века у век српског сликарства.

Никола Мирков, вишегодишњи уредник програма и познатих емисија
из културе, потом генерални директор РТС, и редовно и посебно бринуо је о
уметности, покренуо Културни дневник и основао Галерију РТС.

(Реч уредника)

М. В.

Светомир Арсић Басара

„ВАН ЗАВИЧАЈА ЖИВОТОДАВНО КОРЕЊЕ СЕ СУШИ“

Изложба мојих скулптура у Галерији САНУ, у времену од 15. марта до 19.
маја обухвата период од 1998. до 2018. године. У том међувремену Србију су,
ни криву ни дужну, бомбардовале најцивилизованије земље западне Европе,
на челу са Сједињеним државама Америке. Бомбардовале нас да би нам отеле
Косово и Метохију. Узеле нам душу. Мени су узеле завичај. Моја људска права
су одузета. Стварањем туђе државе на мом вековном огњишту одузето ми је
право на живот. Сада сам бескућник и прогнаник. „Спона са пореклом и тлом
генетска је и митска. У људским и уметничким искушењима она антејски оба-
вља истрошену снагу. Ван Завичаја животодавно корење се суши. Извора те
обнове нема. Он постоји само у меморији, а меморија је гробље, и, као свако
гробље за живот није.“ (Наводим речи Борислава Пекића).

Живети ван Завичаја осећај је као да се живи са два идентитета. Јер зави-
чај нам пружа повратни креативни ефекат. Завичају дугујемо све: дугујемо
део своје величине; дугујемо подстицање наше креативности, јер Завичај је
призор ванземаљског сјаја, најдивнији извор уживања. Завичај нам помаже
да осетимо превласт над божанским делом сопствене природе. У Завичају
доживљавамо врхунске екстазе. Завичај нам пружа тренутке засноване на
стабилности да се чују боје и виде звукови, односно светло у звуку, звучна
енергија у светлу, ритам у свакој мисли и радост у околи. Завичај нас под-
стиче и пружа креативну моћ. Он нас до краја стимулише и претвара у при-
родне таленте, пружа специјалне перцепције и убрзава смисао, производи
неуобичајене асоцијације. Завичај нам нуди поетске врхунце и визионарску
величину. Нуди нам неисцрпну имагинацију. Завичај нам нуди пуноћу осећа-
ња. У Завичају се у нама буди жеља за спознајом, за реafirмацијом древног
прегениталног знања и за физичком и креативном егзистенцијом. У Завичају
имамо прошлост и будућност. Ван Завичаја имамо само садашњост. Завичај

нас наводи на пут да дођемо до „друкчије“ спознаје у односу на наше рационалне шеме. Он нас наводи на пут трансцендирања самих себе, јер то је наша урођена потреба.

Без Завичаја нестају узвишене визије, нестају имагинације, кастрира се и десензуализира племенита представа о свету и људима.

Без Завичаја остајемо на егзистенцијалној муци тражећи илузорне просторе слободе.

Без завичаја преживљавамо делиријумски затвор из кога нема изгледа да изађемо.

Без Завичаја налазимо се у понору патњи и вечитих мука.

Без Завичаја притиснути смо неподношљивом чамотињом, јер у Завичају налазимо срце живота, излазак из обичног света.

Без Завичаја не постоји пут у уметност, јер он нам ствара предодређеност.

„Наши непријатељи, после материјалног и територијалног разарања Србије“, наводим речи Љубомира Кљакића, „прешли су на уништавање моралних и духовних темеља. Домаћа индустрија је потпуно уништена (98%). Њено место заузеле су стране корпорације. Пошто је тако Србија успешно враћена у прошлост за читав један век, из средње развијене индустријске земље, у последњим деценијама двадесетог века, у земљу апсолутно зависне, колонизоване периферијске привреде која почива на заосталој пољопривредној производњи у првим деценијама двадесет и првог века; пошто је (и) у Србији с примерним полетом спроведена глобална корпоративна контрареволуција и успостављен поредак глобалне корпоративне дистопије с његовим зомбикапитализмом; пошто је, дакле, Србија темељно опљачкана, један одсто повлашћених зомби капиталиста и група које су им на услузи приватизовали су целокупно друштвено богатство, док је осталих 99 одсто становника претворено у сиромашни прекаријат с најнижом ценом рада у Европи“.

Радничка права потпуно су нарушена. Осиромашили су, политички и друштвено потпуно су маргинализовани. Цела привреда је под контролом страних корпорација. Све најзначајније налази се у страним рукама. Међународне компаније убиру сав кајмак и односе га преко границе. Без суверене контроле над делом економије, који је нужни за опстанак, није могуће доносити независне политичке одлуке нити се заштитити од уцена великих сила.

Губе се националне особености. Нестају традиционалне вредности. Историја се брише и заборавља. Губе се делови наше земље. Нестајемо као народ. Србија је превише својих виталних интереса ставила у руке запада.

Негује се и врши снажна денационализација, фалсификује се историја, стварају се субкултурни обрасци антисоцијалног понашања. Морални обзирни сматрају се немодерним оптерећењем. Морална поквареност и интелектуална неспособност чврсто су повезани. Разграђују се традиција и родољубље, подвргавају се руглу све вредности које су вековима красиле српски народ.

Сврха политичког и културног насиља је да сами себи укинемо национални идентитет. Силе које су нам брутално отеле Косово и Метохију, траже да га се одрекнемо и оправдамо њихов злочин.

Циљ такве политике према Србији је стварање поданичке државе која је понизна и неспособна за самостално функционисање.

Српски народ нашао се на тлу на коме се укрштају интереси великих сила. И генерације пре нас улагале су огромне напоре за свој опстанак. Бранећи слободу, право на живот, независност и достојанство, почев од Косовске битке, гинуле су немилице. Само у последњих сто година имали смо милионске жртве. У Првом светском рату, од 1914. до 1918. године, живот је изгубило 1.247.335 становника. Или 27% одсто укупне популације. То је највећи губитак у историји ратовања. У Другом светском рату подаци о изгубљеним животима српскога народа обавијени су великом тајном. Зато што су усташе поклале велики број Срба. Зато нас је из дана у дан све мање. Велико је питање шта треба чинити за свој опстанак? Наше окружење никако да се смири и обузда.

На ликовној сцени, изложбе које се организују у иностранству не изражавају национални идентитет и не представљају највише домете у српској ликовној уметности. Излаже се „све и свашта“ само не оно што представља Србију. Дошло је до драстичне промене у схватању ликовности. Копирамо све оно што долази са стране. Чак и оно што директно потири наш идентитет. Негује се мондијалистичка уметност као лицемерни производ. Донели је западни ветрови на наше просторе. Та уметност на западу можда има каквог-таквог оправдања, јер иза ње стоји профит који подразумева зараду. Ми смо далеко од тог благостања. Излажу се импортоване „копије копија“, „имитације имитација“, „привид привида“, али не аутентично српско стваралаштво. Тако настаје имитација и епигонство. Ако једна култура усвоји страни модел, онда је сва креативност потиснута.

У таквом духовном стању настајала су моја дела. Она су одраз свога времена и прилика. А једини задатак уметности и уметника је да буде сведок свога времена, да увек и без остатка буде на страни одбране своје државе и свога народа, своје историје и своје традиције.

Никола Кусовац

СВЕТОМИР АРСИЋ БАСАРА

Хтео бих да верујем да није била пука случајност што се време отварања и трајања изложбе скулптура Светомира Арсића Басаре (радови 1988–2018), која је одржана у Галерији Српске академије наука и уметности од средине марта до краја маја 2019. године, у дане када смо се са големим гађењем ужа-

сне неправде, али и својеврсног поноса што смо били жртве те неправде а не сурови извршиоци, сећали и бледуњаво обележавали двадесетогодишњицу бомбардовања СР Југославије, тог неспорно неопростивог цивилизацијског моралног посрнућа безмало свеколиког човечанства, или, бар, оног његовог дела што га подразумевамо кад кажемо Запад. Јер, бољег одговора белосветским силецијама, убедљивије моралне поруке, од оне што је Басара понудио својом изложбом, у чијем су се језгру нашле скулптуре *(Не)милосрдни анђео*, I–III, из 2002, затим IV–V из 2005. и VI–VII из 2009, као и скулптуре *Расцеће: Србија I* или кратко *Мајка Србија*, 1999–2001, односно *Мач у Христивој руци*, 2001–2003, тачније *мач у руци нејојрешивој и њоследњеј стїрашној судије*, није се могло дати. Уосталом, шта је друго могао да уради човек и уметник који је у својој приступној беседи 1994, када је изабран за редовног члана САНУ, истакао: „Не окрећем се свету као узору, већ према амбијенту у коме живим, из кога сам поникао; окрећући се традицији свог народа, тражим идентитет, доказ о корену, право на будућност“. Јер, доиста, шта је могао друго, голорук и разоружан, исцрпљен агресивним санкцијама, крив без кривице, оклеветан и оцрњен, истовремено оптужен и осуђен, изубијаног тела, попут народа из којег је поникао, распет попут његове Мајке Србије, него да се окрене духу и да се непатвореним духовним вредностима супротстави бездушним злотворима и на њихову пресну силу одговори непролазним стваралачким вредностима. Тај његов одговор, у ствари универзална убедљивост пластичног језика којим је тај одговор уобличен, уз време када је и место где је саопштен, боље рећи предочен свеколикој јавности, неспорно представља трансцедентно отелотворење победе духа над голом материјом, тријумф слободе над сировом силом, постаје образац поступка којим се од жртве постаје судија, односно како се жртва преображава у победника. Наиме, зна добро Басара да су патње и зло пролазни, да ране зарастају, тачније да су само духовне и стваралачке вредности непролазне и трајне, коначне.

Иначе обазрив, до искључивости одлучан да прихвати само оне идеје и она естетска решења која њему и његовој стваралачкој нарави одговарају, која је могао да прихвати као своја, Арсић Басара је од самих почетака бављења скулптуром успоставио један систем вредности који је потом само доследно дограђивао и плодном праксом брусио до идеала. У ствари, упоран и марљив, он се целином свог стваралачког опуса показује као типичан председник оне, сад се то може тврдити без бојазни од претеривања, херојске генерације српских вајара и, гле чуда, вајарки чије дело без остатка потврђује закључак Лазара Трифуновића да су токови српске савремене скулптуре, оне настале после Другог светског рата, својим виталним тенденцијама биле уметнички „окренуте према модерном сензибилитету“.

Међу таквим српским вајарима, модерног сензибилитета, више него запажено и важно место, својим минулим радом, заузима вајар, прегалац на

пољу културе, ликовни педагог и теоретичар Светомир Арсић Басара. То му је пошло за руком у време, за које његов савременик и одличан познавалац уметничких прилика у Југославији током друге половине XX века, такође сликар, ликовни педагог, критичар и теоретичар уметности, Стојан Ћелић сматра да није било наклоњено развоју скулптуре, Јер, пише он 1966. поводом 6. Октобарског салона: „Скулптури треба и тло и простор и значајна материјална подршка“. Управо елементи или услови који ни онда, ни потом, а особито сада, нису били наклоњени развоју скулптуре као ликовне дисциплине, сем ако нисте Милош Бајић.

Ипак, упркос свим неповољним условима за развој скулптуре у Србији и код Срба, управо у годинама које Ћелић оцењује као неповољне, дешава се нешто сасвим неочекивано или, бар, тешко појмљиво и објашњиво. Скулптура као ликовна дисциплина на тлу Србије рађа неочекивано богате и зреле плодове и досеже неслућено високе вредности. То њено блиставо раздобље могло би се, на најбољи начин, пратити и поткрепити делом и деловањем вајара Арсића Басаре, као типичног представника неколико генерација вајара у Србији који су били творци тог неочекиваног процвата скулптуре на тлу Србије. Управо брзина стваралачког сазревања и нагли успон вредности, који се читује већ на почетку, у првим деценијама његовог јавног рада, оглашеног крајем педесетих година прошлог века, сликовито сведочи о бујном развоју уметности вајања на овим просторима. Све што је као вајар обликовао било је његово доследно настојање, каткад и тешка борба духа са материјом, да се не одступи од потраге за уметничком истином и да се при томе избегну замке естетике и пуког естетизма.

Ваља само истаћи да је до ове суштински важне спознаје Арсић Басара дошао рано, још почетком осамдесетих, зато нипошто не изненађује његов потом коначно уобличен уметнички и животни, естетички и морални, став што се садржи у следећим његовим речима: „Да бих проговорио о садашњости, изразио и дочарао трагику живљења и иронију времена у којем живим, приморан сам да се враћам у прошлост, у митологију и епику, на давно запаљено огњиште које полако јењава, гаси се и нестаје, у далеку историју краљева и царева, повеља и манастира. Окружен духовним наслагама прошлости, богатим и разноврсним мотивима завичаја, тежим ка самом врху успона. Завичај подстиче и пружа стваралачку моћ, стимулише и убрзава мисао. Једино у завичају доживљавам врхунске екстазе, пуноћу осећања и креативне подстицаје“.

Додуше, на крају, из завичаја изгнани Басара истиче да: „Без завичаја нестају узвишене визије, нестају имагинације, кастрира се и десензуализира племенита представа о свету и људима“, а мени се чини, како се управо тада, ту и на том месту, рађа уметник-демијург који, ма и невољно, израста у коначног и страшног судију. Стога, ваљда, Басару видим и доживљавам као

онога којег је на изложби представио са таквом стваралачком убедљивошћу, од које се леди крв у жилама, својом монументалном скулптуром што је назвао *Мач у Христјовој руци*.

Никола Мирков

БАСАРИН СВЕТ ОПРЕДМЕЋЕНОГ ИСКОНА

Увек сам наизглед у дубокој недоумици када треба рећи коју реч у приликама попут данашње. Утолико више што, поглавито данас, обраћање доживљавам као особиту обавезу и привилегију.

Рекох „наизглед у дубокој недоумици“, јер чим бих се латио белог листа да забележим опаску, скраћени подсетник или, понекад, и цели текст, дилеме би се расприле.

Наиме, дубоко сам уверен, да уметничко дело не треба објашњавати, не треба тумачити. Ако оно не дирне у душу гледаоца, свако ма колико упућено доцирање обесвећује исконску чедност сусрета и заносну мистерију уметности.

И тај изрчити суд лебди у магли сумње. Није ли он проистекао из моје немоћи да дело анализирам, није ли он последица нелагоде што сам улез у области којој не припадам?

Будући да сам прихватио да вам се обратим, ободрићу себе овешталом досетком али истинитом чињеницом да страсно волим сликарство и вајарство. То је и подстрек да саопштим зашто ме дело дотиче и како распознајем намеру његовог творца. Дакле, и да покушам да дочарам зашто волим Басарина дела и како их доживљавам.

Покушавајући да се понекад сетим слике или скулптуре која ме је коснула, схватам да не могу да је репродукујем у сећању, да не памтим готово уопште ни сиже, ни облик, ни боју. Оно што је уклесано јесте сабрани осећајни знак, појмовно опредељени урез.

Њега могу да препознам, да га опишем, и, мада не мора бити валидан у вредносном смислу, биће веран моме усхићењу и у томе црпи своју сврху.

Такав сажети, компримовани утисак, севнуо ми је двојако ових дана док сам се и нехотично брижно бавио тиме шта ћу рећи овом приликом.

Пресекла ме је намах заглашна тишина Гојине потпуно апартне слике „Полупотопљени пас“, пред којом сам недељом стајао у Мадриду, сневајући мирне воде завичаја. У апокалиптичном вртлогу разбеснеле воде, у енформел узвитланом окружењу, једва се назире глава псића који се бори за живот.

Други потресни приказ, зарио је и зарива сечиво са телевизијског екрана. У исполинском солитеру у Вухану, свратишту заразе, затворени, изоло-

вани људи, заробљени у својим становима, певајући и дозивајући се, покушавају да ободре себе и друге, да издрже, да надвладају несрећу, да преживе.

Из тог призора, пред којим би се и Орвел скаменио, а Мунков крик био доживљен као шапат, указао ми се заједнички именитељ Басарине скулптуре.

У борби је смисао и категорички императив оправдања и постојања.

Упркос свему, нагон за надвладавањем искушења претеже, без обзира на исход.

Када сам се пре тридесетак година суочио са Басариним скулптурама, био сам затечен узбуђењем које ме је обујмило. До тада ме је, као особу која не уме ни линију да повуче или прецепи дрвце, привлачила рафинирана тканица материје, органична мрља или до перфекције мајсторски обрађени облик.

Устукнуо сам пред монументалним громадама, наизглед грубо истесаним, сведеним и непомичним, а ипак пулсирајућим. Као да ће се ликови померити, тмурно и тешко, негде из кука којег нема или из унутрашњости скулптуре, из средишта кичменице смисла.

Као да ће намах зазвекати метални оковратници, оружје или первази око удова и облика.

Тај громки нечујни звук није био звук очаја и патње нити незнања и мирења са судбином.

Била је то објава одолевања вечитог отпора и пркоса, свевремене борбе за право на свој живот, на самосвојност и самобитност.

Кардиограм тумачења спајао је универзално – асоцијације на пирамиде, на вертикале Стоунхенца, на древне фигуре Ускршњих острва са сасвим блиским, нашим, фигурама знаменитих и безимених јунака из сопствене историје и ... натраг.

Од грубог, елементарног, природног, тек дотакнутог на вихору уметничке визије до апстрактног.

Нису то више биле представе људи и облика већ појмова. Убеђујем себе – од исте је духовне материје Светина скулптура и поимање његовог дела.

Десетлећа су протекла од првог сусрета са њима, а утисак је остао исти, непромењен. И даље њиме тутње кораци дрвених дивова, оре се бојни поклич, вибрира невидљиви простор заточен у скулптурама, одјекује непрекидна химна жудње за слободом предака, последника, потомака.

Син родољуба и борца, страдалника и паћеника, сиромаша и тегобника, дрвосече и дрводеље, творца корита и колевке, спаја својим делом материјал и облике, прошлост и будућност, сједињује време са својим, нашим националним простором.

Од корита у којем је окупан, од колевке у којој је заљуљан до загледања у шуме и бирање дебала која ће са оцем довући за огрев и обраду, до свог самосвојног физичког па и уметничког суочавања, са дрветом као материјалом

за обликовање мисли, Басара се стално борио против неправде. Спомен на корито које је по налогу и хиром имућног суседа отац и даље глачао и потом пробушио, и симболички и буквално обележава, оперважује Басарин рад и стваралачке и моралне назоре.

Најамник, чувар стоке, слуга, малолетни партизан, Србин у невољном окружењу, дискриминисани син-уметник, каснио је у досезању својих циљева и места које му припада.

За улазак у вечност српске уметности и у светилиште моралних и доследних великана није закаснио.

Када смо се пре петнаестак година упознали, једнообразни утисак који одају и његове скулптуре и он сам и они заједно, остао је једнако монолитан и данас.

Сцене из свакодневног живота изазови окружења, посвећенички рад, промишљање историјских неминовности, рађање нових дела, сливају се на животном Басарином фризу у хармонични низ, упркос стваралачком немиру и буци и бесу времена.

Упознавши уметника, доконао сам да су његове скулптуре, све до једне, неке више физичким особинама, а неке јачом духовном прожетошћу, у ствари аутопортрети. Стојећи са њим пред древним облицима, запахнут дахом опредмећеног искона, сетих се како сам као дечкић са запањеношћу и неверицом трчао Васином улицом, за, чинило ми се, огромним, као једно разапетим, браон Громби капутом. Над њим је лебдела упечатљива седа глава, глава Милоша Н. Ђурића, легендарног чика Мише.

Био сам полазник Класичне гимназије и у сусрету са латинским и старогрчким често помињано чика Мишино име поистовећивао сам са митском личношћу, са особом која не постоји а живи заувек.

Био сам згранут да и тај Хомер, чије је дело морало настајати стотинама година, постоји, овде, уз нас, поред нас, са нама.

Тако године пролазе, а ја, у складу с латинским *admiror*, и чудим се и дивим Басариним јарболима слободе и себства.

Импесиониран узбуђењем, сливеним са мирисом и опилцима дрвета и одисајем вара, устрептао под зујем бушилице или шкрипом тестере, тумарам између његових скулптура.

Кад седнемо, не успевам задуго да изговорим ниједну сувислу реч.

Тешим се мишљу да је удивленије тешко превести.

Ћутање је, уосталом, домишљам, најречитије.

Јер у њему су све речи.

